

РЕЦЕНЗИЯ

От: Доцент д-р Минко Атанасов Георгиев;
Аграрен университет - Пловдив;
Икономика и управление

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1515/20.07.2020г на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Каплан Халими**
Тема на дисертационния труд: „Влияние на програмата за развитие на селските райони върху селските райони в Косово“

1. Информация за докторанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра/факултет на УНСС по научна специалност съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1898/18.07.2018г. Обучението е осъществено в свободна форма през периода 18.07.2018 г. – 18-07.2020 г.

Докторантът е гражданин на Република Косово, роден 13.04.1982 г. Понастоящем живее в град Прищина.

През 2005 година, придобива магистърска степен по Връзки с обществеността, от Факултета по политически науки на университета в гр.

Анкара. През 2007 година придобива магистърска степен и от Свободния университет – гр. Бургас.

От 2010 година работи в структурата на Министерство на земеделието, горите и селското развитие на Косово с ресор: „Земеделие гори и селско развитие“ на длъжност Генерален секретар. Член е на над 20 национални професионални организации, работи по над 15 проекта, участва в множество международни научни срещи, конференции. Притежава ръководни и организационни умения.

Владее и ползва на различно ниво: английски, турски, сръбски, хърватски, български и албански.

От представената справка изработена в съответствия с изискванията на Правилника за приложение на закона за развитие на научния състав, става ясно, че освен проектът на докторска теза, докторантът е публикувал 7 научни труда (2 самостоятелно, 5 в съавторство) и част от колективна монография.

Считам, че докторантът е изпълнил предварително поставените задачи в индивидуалния учебен план, напълно в синхрон с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилникът към него, както и правилата на Университета за национално и световно стопанство.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията се състои от увод, три глави, заключение използвана литература и е с общ размер от 105 страници.

Темата е обвързана с начините на финансиране, изработването на политики за решаване на проблемите на земеделците във връзка с приспособяването на Косово, към структурите на ЕС. Последното я прави, както с регионална, така и с наднационална значимост. Целта е набелязване на мерки за усъвършенстване на бизнес моделите на земеделците в Косово. Затова се анализира и влиянието на Грантовото финансиране на територията на Република Косово. Решават се поредица

от задачи свързани с оценката на (1) влиянието на подкрепата за инвестиции върху доходите на земеделците; (2) оценка на влиянието инвестиционното финансиране на пазарите на труд в селските райони на Косово; (3) отражение на инвестициите върху производителността; (4) оценка влиянието на безвъзмездните средства, като катализатор на подобренията в стойностните вериги в бизнеса на земеделците в Косово. Считам, че целта е ясно формулирана. Задачите са в логическа взаимовръзка с нея.

Използваната научна литература кореспондира с доказваните работни тези. Цитиранията са извършени в АПА стил. Не отчитам неправилно цитиране или други отклонения.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Първа глава е въвеждаща. Докторантът в избрал на това място да постави основните въпроси във вид на хипотези.

Втора глава е теоретична. Докторантът е обяснил, изборът си относно теорията на институционалната промяна. В нея е поставена менталната карта на изследването. Развита е идеята за връзка между политическа ефективност и резултати на икономическата система. В тази част е поставен и въпросникът.

Считам, че докторантът е защитил изборът си за предмет и обект на изследване – безвъзмездната подкрепа за земеделието в селските райони на Косово. Обяснил е смисъла на връзката: финансиране - инвестиции - бизнес модели – резултат.

Адаптацията на методика за изследване, анализ и оценка влиянието на безвъзмездната помощ върху селските райони на Косово се базира на опростен подход, включващ, сравнителен анализ, методика за оценка на мерки, статистическа интерпретация на резултатите и други. Тоест, изследването е извършено систематично. Използваните методи са подходящи за това да се направи връзка между заявените цели и получените резултати

Трета глава е аналитична. Докторантът е оценил земеделието спрямо останалите икономически сектори. Направил е оценка на използването на земята, структурата на фермите, социо-икономическото развитие. Анализирал е консумацията на храни, направил е изводи за продоволствената сигурност на Косово. Оценил е динамиката на публичните разходи, в това число: безвъзмездната помощ и нейното влияние върху инвестиционните процеси; и новият баланс в селските райони на Косово, следващ от повишението на директни плащания.

Считам, че овладените техники за анализ и представяне на научната информация са достатъчни за придобиваната степен.

Четвърта глава е конструктивна. В нея е обърнато внимание на формулирането на мерките и съответното усъвършенстване на средата, свързана със селските райони в Косово.

Предложените мерки са конкретни. Представени са логично. Задават ясна траектория между проблемите, получените резултати и необходимите решения. Въз основа на тях могат да се дефинират промени в нормативната уредба. Имат практическа насоченост..

Пета глава е обобщаваща. Тук са представени най-важните, изводи според докторанта.

Докторантът може да обработва обеми от данни, които са представени в подходящ вид, като научна информация. Изводите в дисертационния труд следват от получените резултати. Може да се твърди, че някой от тях имат научна стойност. Представени са във вид, от който може да се направи обобщена оценка на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите са формулирани в съответствие с научната етика.

Теоретични и методически приноси:

Твърди се, че:

А. Налице е анализ на ефекта от прилагането на Програмата за безвъзмездна помощ за развитие на селското стопанство в Косово. Извършена е оценка на конкретните икономически мерки, тяхното влияние върху подсекторите на селското стопанство, и върху националната икономика.

Съгласен съм, че е извършен анализ на начина, по който се прилагат конкретните мерки за Безвъзмездната помощ в селското стопанство на Република Косово. Извършеното в дисертационният труд е достатъчно за да се приеме за оценка на влиянието върху подсекторите на земеделието и икономиката като цяло.

Б. Разработен е алгоритъм за оценка на ефективността на мерките по схемата за безвъзмездна помощ в селското стопанство в Косово.

Съгласен съм, че дисертацията съдържа такъв алгоритъм. В същото време изразявам резерви по отношение на това, че може да оцени доколко са ефективни обсъжданите мерки. Считаю го за достатъчен за придобиваната степен.

В. Приложените методи, са подходящи за спецификата на изследването.

Съгласен съм, че е налице методика, която е коректно адаптирана. Заявявам, че е напълно достатъчна за потребностите на защитаваната докторска теза.

Г. _Анализирана е степента на въздействие на прилаганите мерки върху благосъстоянието на земеделските стопани в Косово.

Съгласен съм, че е извършена оценка на въздействието на мерките върху земеделските стопани в Косово.

Д. Обоснована е оценка на влиянието на прилаганите инвестиционни мерки върху производителността и заетостта в селскостопанския сектор.

Съгласен съм с това, че е налице принос по отношение на оценката на влиянието на прилаганите инвестиционни мерки върху производителността и заетостта в селскостопанския сектор.

Практико-приложни приноси

Твърди се, че:

Е. Направени са предложения за усъвършенстване на прилаганите мерки.

Съгласен съм, че въз основа на направените предложения може да се стигне до подобрения на средата.

Ж. Дефинирани са нови мерки. Същите притежават известна степен на оригиналност.

Съгласен съм, с оригиналността на мерките. Ефектът от тях следва да бъде оценен в дългосрочен аспект.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът не е посочил да е бил цитиран. Докторантът е публикувал 7 научни труда (2 самостоятелно, 5 в съавторство), част от колективна монография, като някои от публикациите са индексирани от базите Web of Science и Scopus. Всяка публикация съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Теоретичната справка следва да е по-обширна. Въпреки това, считам, че използваните цитирания са точни и достатъчни.

Считам, че оценка на въздействието на обсъжданите в дисертацията мерките върху фермерите в Косово е извършено, но степенуването им изисква, изисква изключително задълбочени теоретични, а и практико

приложни познания. Прави чест на докторанта, за научната амбиция при решаване на проблема.

Таблиците и графиките са представени добре. Не винаги обаче, е налице подробно обяснение на автора – каква точно е тезата, която последните следва да докажат.

8. Заключение

Въз основа на научените и приложените от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, като присъди на **Каплан Халими** образователната и научна степен “доктор” по научната специалност **Икономика и управление (селско стопанство)**

25 Август 2020 г.
Пловдив, Менделеев 12,
Аграрен университет - Пловдив

Доц. д-р М. Георгиев

.....
Подпис:

RECENZIA (REVIEW)

By: *Associate Professor Minko Atanasov Georgiev Dr.;*
Agricultural University Plovdiv;
Economics and management

About: Dissertation for the award of educational and scientific degree
"Doctor" in scientific specialty at UNWE.

The bases for presenting the review: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to the Order № 1515 / 20.07.2020 of the Rector of University of National and World Economy (UNWE)

Author of the dissertation: **Kapllan Halimi**

Topic of the dissertation: *“The economic impact of the rural development grant program in rural Kosovo ”*

1. Information about the PhD student

Mr. Kapllan Halimi studied according to the PhD program at the department / faculty of University of National and World Economy in a scientific specialty according to the Order of the Vice-Rector for Research of UNWE № 1898 / 18.07.2018. The post graduate PhD study has been carried out in free form during the period 18.07.2018 - 18-07.2020.

The PhD student is a citizen of the Republic of Kosovo, born on 13 of April, 1982. At present Mr. Halimi lives in the city of Pristina.

Since 2005, he graduated in a master's degree of the specialty Public Relations at the Faculty of Political Science, Ankara University. In 2007 he also obtained a master's degree from the Free University of Burgas.

Since 2010, he has been working as Secretary General of the Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development of Kosovo; He is a member in more than 20 national professional organizations. In addition, Mr. Halimi, works in more than of 15 projects and participates in numerous international scientific meetings and conferences. He is having leadership and organizational skills.

He speaks and uses different levels of English, Turkish, Serbian, Croatian, Bulgarian and Albanian languages.

From the presented reference made in accordance with the requirements of the Regulations for application of the Law for development of the scientific staff of the University of National and World Economy it is clear that in addition to the draft doctoral thesis, the PhD student has published 7 scientific papers (2 as an independent author and 5 co-authored) and part of a collective monograph.

I believe that the PhD student Mr. Halimi has fulfilled the pre-set tasks in the individual plan, fully in line with the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in Republic of Bulgaria, Regulations and the Rules of the University of National and World Economy.

2. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusions of the used literature and it is comprising of 105 pages.

The topic is related to the ways of financing, and policy making for solving the problems of farmers in relation the adaptation of Kosovo to the structures of the European Union (EU). This makes it both of regional and supra-national significance. The aim of the PhD work is to identify measures to improve the business models of farmers in Kosovo. Therefore, the impact of Grant Financing on the territory of the Republic of Kosovo is analyzed.

The dissertation solves a series of tasks related to the assessment of: (1) the impact of investment support of farmers' incomes; (2) impact assessment of investment financing in labor markets in rural areas of Kosovo; (3) impact of investment on productivity; (4) assess the impact of grants as a catalyst for value chain improvements in farmers' businesses in Kosovo. I believe that the goal is clearly stated. The tasks are logically interrelated with this goal.

The used scientific literature corresponds to the proven working theses. The citations are made in APA style. I could not find incorrect citations or other deviations.

3. Evaluation of the obtained scientific, practical and applied results

The first chapter is the introduction. The PhD student chose to put the main questions in the form of hypotheses.

The second chapter is the theoretical part. The PhD student explained his choice regarding to the theory of the institutional change. The mental map of the research is placed in it. The idea of a link between political efficiency and the results of the economic system has been developed. The questionnaire is also placed in this part. I believe that the doctoral student has defended his choice of subject and object of study - grant support for agriculture in rural areas of Kosovo. He explained the meaning of the relation between financing - investments - business models - result.

The adaptation of a methodology for research, analysis and evaluation of the impact of grants on rural areas of Kosovo is based on a simplified approach, including, comparative analysis, methodology for evaluation of measures, statistical interpretation of results and others. Thus, the study was conducted systematically. The methods used are appropriate to link the stated objectives with the results obtained.

The third chapter is analytical. The PhD student evaluated agriculture in relation to other economic sectors. He assessed land use, farm structure and socio-economic development. He analyzed food consumption and drew conclusions about Kosovo's food security. He assessed the dynamics of public spending, including grants and their impact on investment processes and the

new balance in Kosovo's rural areas following the increase in direct payments.

I believe that the mastered techniques for analysis and presentation of scientific information are sufficient for the degree to be obtained.

Chapter four is the constructive part. It focuses on the formulation of measures and the corresponding improvement of the rural environment in Kosovo.

The proposed measures are specific. They are logically presented. There is a clear trajectory between the problems, the results obtained and the necessary solutions. Based on them, changes in the legal framework can be defined. They have a practical focus.

Chapter five is a summary. Here are the most important conclusions drawn by the PhD student.

The candidate showed knowledge in processing volumes of data and presenting them in an appropriate format. The conclusions of the dissertation work followed the results obtained. It can be argued that some of them have scientific value. They are presented in a form from which a generalized assessment of the dissertation can be made.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The contributions of the dissertation are formulated in accordance with the scientific ethics.

Theoretical and methodological contributions:

A. There is an analysis of the effect of the implementation of the Agricultural Development Grant Program in Kosovo. An assessment of the specific economic measures, their impact on the agricultural subsectors and on the national economy has been carried out.

I agree that an analysis has been made on the way in which the specific measures for the Agricultural Grant of the Republic of Kosovo have been implemented. The work done in the dissertation is enough to be considered as

an assessment of the impact on the subsectors of agriculture and the economy as a whole.

B. An algorithm has been developed to assess the effectiveness of measures under the agricultural grant scheme in Kosovo.

I agree that the dissertation contains such an algorithm. At the same time, I have reservations about being able to assess the effectiveness of the measures under discussion. However, I consider it sufficient for the degree to be obtained.

C. The applied methods are suitable for the specifics of the study.

I agree that there is a methodology that has been properly adapted. I declare that it is completely sufficient for the needs of the defended doctoral thesis.

D. The extent of the impact of the implemented measures on the welfare of farmers in Kosovo is analyzed.

I agree that an assessment of the impact of the measures on farmers in Kosovo has been carried out.

E. The assessment of the impact of the applied investment measures on productivity and employment in the agricultural sector is substantiated.

I agree that there is a contribution to the assessment of the impact of the investment measures applied on productivity and employment in the agricultural sector.

Practical and applied contributions:

F. Proposals have been made to improve the implemented measures.

I agree that the proposals made can lead to improvements in the environment.

G. New measures have been defined. They have a certain degree of originality.

I agree with the originality of the measures. The effect of them should be assessed in the long run.

5. Evaluation of the dissertation publications

The PhD student did not indicate that he had been cited. He has published 7 scientific papers (2 as an independent author, 5 co-authored) and collective monograph. There are articles that are indexed by the Web of Science and Scopus databases. The publications comply with the requirements of the Law of Academic Staff Development Act in Republic of Bulgaria.

6. Evaluation of the autoreferate

The autoreferate reflects correctly in the structure and content of the dissertation.

7. Critical remarks, recommendations and questions

The theoretical background should be more extensive. However, I consider that the citations used are accurate and sufficient.

I believe that an assessment of the impact of the measures on farmers in Kosovo as discussed in the dissertation has been made, but their grading requires, extremely in-depth theoretical and practical knowledge. This pays tribute to the doctoral student for his scientific ambition in solving the problem.

The tables and graphs are well presented. However, there is not always a detailed explanation given the author - what exactly is the thesis that the latter should prove.

8. Conclusion

Based on the various research methods learned and applied by the PhD student, the correctly performed experiments, the summaries and conclusions made, I believe that the presented dissertation meets the requirements of the Law for the development of academic staff in Republic of Bulgaria and the

Regulations of the University of National and World Economy for its application, which gives me reason to evaluate it **POSITIVELY**.

I would like to suggest to the Scientific Jury, to also vote in favor of awarding Kapllan Halimi with the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management".

*August 25, 2020/ 12, Mendeleev, Plovdiv
Agricultural University Plovdiv*

Assoc. Prof. Dr. Minko Gergiev:

.....
Signature